

toen directeur was van twee trustmaatschappijen¹) werd na de Februaristaking betrokken bij een actie om geld in te zamelen voor de stakers en voor de nabestaanden van de 'achtien doden' – hij ging door met dit werk ten behoeve van kunstenaars die zich tegen de Kultuurkamer verzetten. Lang niet ieder op wie hij een beroep deed, was tot medewerking bereid² en wij nemen aan dat Walraven van Hall bij zijn eerste werkzaamheden voor de 'Zeemanspot' soortgelijke ervaringen opdeed: menigeen vond het geven van geld dat voor illegale doeleinden bestemd was, riskant. Kon men die risico's niet beperken? Het was Walraven van Hall die eind '41 op het denkbeeld kwam om uitsluitend op zoek te gaan naar *grote* bijdragen: men zou de geldgevers dan minder frequent moeten benaderen en bovendien zou zulks het voordeel bieden dat men met minder moeite en minder reizen en trekken de aanzienlijke sommen bijeenkreeg die voor het zich uitbreidend aantal steungevallen nodig waren. Vergde de regeringsgarantie speciale maatregelen? Zeker: na de bevrijding hadden de geldgevers recht op terugbetaling – men moest hun dus een soort kwitantie uitreiken die zij zorgvuldig moesten bewaren om haar later als bewijsstuk te kunnen overleggen. Evident onwenselijk was het om die kwitantie het karakter te geven van een bewijsstuk voor een bijdrage ten behoeve van illegale doeleinden. Walraven van Hall vond daar de oplossing voor dat de geldgevers een willekeurig waardeloos effect ontvingen (bijvoorbeeld een aandeel van een sinds lang opgeheven onderneming of een effect uit het keizerlijk Rusland³) – als *hij* liet aantekenen wat voor effect hij afgegeven had (elk effect heeft een eigen nummer) en daarbij aangaf voor welk bedrag het als kwitantie geëind had, dan zouden die voor buitenstaanders onbegrijpelijke aantekte-

¹ Komt een onderneming of instelling die obligaties uitgegeven heeft, ten aanzien van de aflossing en rentebetaling in moeilijkheden, dan is het de taak van de trustmaatschappij die bij de uitgifte van de betrokken lening tot trustee benoemd is, zo mogelijk een voor de obligatiehouders acceptabele regeling uit te werken die dan in een bijeen te roepen vergadering van obligatiehouders bekrachtigd kan worden. Trustmaatschappijen hadden in de jaren '30 niet over gebrek aan opdrachten te klagen gehad! ² 'Bij vele mensen', zo vertelde mr. G. van Hall later aan de Enquêtecommissie, 'bestond een grote angst iets voor de illegaliteit te doen. Ik herinner mij dat ik in begin 1941, kort na de Februaristaking, eens een zeer belangrijke heer aansprak op de Beurs en hem vroeg of hij ook tien gulden voor dit doel wilde geven. Hij keek vreselijk verschrikt en zei dat hij het niet doen kon. Toen ik hem vroeg: waarom niet?, zei hij dat hij, als ik de Beurs uit zou gaan en zou worden gearresteerd, 'er bij' zou zijn omdat men bij mij dat tientje zou vinden. Ik zei toen dat ik toch wel iemand was die met tien gulden in zijn zak kon lopen.' (Getuige G. van Hall, *Enq.*, dl. VII c, p. 198). ³ Later werden ook wel muntbiljetten (gulden- en rijksdaaldersbiljetten) als 'kwitantie' afgegeven.